

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЇЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ: МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ

©2018 МІРОШНИЧЕНКО Т. М., ФРУНТ Є. Б., ХАНОВА О. В.

УДК 37.014+316.7](477)

Мірошніченко Т. М., Фрунт Є. Б., Ханова О. В. Вплив інноваційної та наукової діяльності на економічний розвиток України в контексті реалізації її освітньої політики: методика оцінювання

Метою статті є визначення ролі освіти через інноваційний та науковий чинники у підвищенні економічного розвитку України в контексті необхідності переходу національної економіки на інноваційний шлях розвитку. Пропонується використання певних показників для оцінки впливу інноваційної та наукової діяльності на економічний розвиток України та проведення кластерного та кореляційного аналізу для територіальної диференціації наукової та інноваційної діяльності в Україні. Виокремлено групи регіонів України за станом економічного та інноваційно-наукового розвитку та виконано їх зіставлення. Акцентовано увагу на значній регіональній диверсифікації досліджуваних компонентів, визначено регіони низького, недостатнього, середнього та високого рівнів розвитку.

Ключові слова: економічний розвиток, інноваційний розвиток, освітня політика, національна економіка, методика розрахунку, регіональна диференціація.

Рис.: 2. **Табл.:** 10. **Бібл.:** 10.

Мірошніченко Тетяна Миколаївна – викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: tatiana.miroshnichenko@karazin.ua

Фрунт Єлизавета Борисівна – студентка, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: elenkaolenka@gmail.com

Ханова Олена Вячеславівна – кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: khanovaelena@ukr.net

УДК 37.014+316.7](477)

Мірошніченко Т. Н., Фрунт Е. Б., Ханова Е. В.

Влияние инновационной и научной деятельности на экономическое развитие Украины в контексте реализации ее образовательной политики: методика оценки

Целью статьи является определение роли образования через инновационный и научный факторы в повышении экономического развития Украины в контексте необходимости перехода национальной экономики на инновационный путь развития. Предлагается использование определенных показателей для оценки влияния инновационной и научной деятельности на экономическое развитие Украины и проведение кластерного и корреляционного анализа для территориальной дифференциации научной и инновационной деятельности в Украине. Выделены группы регионов Украины по состоянию экономического и инновационно-научного развития и выполнено их сопоставление. Акцентируется внимание на значительной региональной диверсификации исследуемых компонентов, определены регионы низкого, недостаточного, среднего и высокого уровней развития.

Ключевые слова: экономическое развитие, инновационное развитие, образовательная политика, национальная экономика, методика расчета, региональная дифференциация.

Рис.: 2. **Табл.:** 10. **Библ.:** 10.

Мірошніченко Тетяна Миколаївна – преподаватель кафедры туристического бизнеса и страноведения, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: tatiana.miroshnichenko@karazin.ua

Фрунт Єлизавета Борисівна – студентка, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: elenkaolenka@gmail.com

Ханова Елена Вячеславовна – кандидат географических наук, доцент, доцент кафедры международных экономических отношений, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: khanovaelena@ukr.net

UDC 37.014+316.7](477)

Miroshnichenko T. M., Frunt Ye. B., Khanova O. V.

The Influence of Innovative and Scientific Activity on the Economic Development of Ukraine in the Context of Implementation of its Educational Policy: a Methodology of Estimation

The article is aimed at defining the role of education through the innovative and scientific factors in enhancing the economic development of Ukraine in the context of the need to transition of the national economy to an innovative path of development. It is proposed to use certain indicators to assess the influence of innovation and scientific activities on the economic development of Ukraine and to conduct cluster and correlation analysis for the territorial differentiation of scientific and innovative activities in Ukraine. The groups of regions of Ukraine have been allocated according to the status of economic and innovative-scientific development, their comparison has been performed. The attention is focused on a significant regional diversification of the studied components, the regions of low, insufficient, middle and high levels of development are defined.

Keywords: economic development, innovative development, educational policy, national economy, calculation method, regional differentiation.

Fig.: 2. **Tbl.:** 10. **Bibl.:** 10.

Miroshnichenko Tetiana M. – Lecturer of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: tatiana.miroshnichenko@karazin.ua

Fruntyelizaveta B. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: elenkaolenka@gmail.com

Khanova Olena V. – PhD (Geography), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: khanovaelena@ukr.net

В умовах глобалізації та постійного загострення конкуренції основою економічного розвитку країн світу виступають наука та інновації, які дозволяють країнам, що володіють інноваційними конкурентними перевагами, займати гідне місце у світовому співтоваристві. Однак розвинена інноваційність та наукоємність економіки неможлива без успішної державної освітньої політики країни. Освіта є стратегічним ресурсом соціально-економічного, культурного та духовного розвитку суспільства, поліпшення людського добробуту, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу держави, створення умов для самореалізації особистості.

Дослідженню ролі інновацій в економічному розвитку та підвищенні конкурентоспроможності національної економіки присвячено чимало наукових праць, серед них: В. Бондаря [1], С. Білої, Я. Жаліло, О. Шевченко, В. Жука та ін. [2], А. Кривенка, В. Милашенка [3], О. Нагорної [4], В. Соловйова, Г. Кореняко, В. Головатюка [5], В. Гейця [6] та ін. Особливої уваги заслуговують роботи щодо досліджень освіти як ключового чинника суспільного прогресу та економічного розвитку, а саме: В. Огнев'юк [7], А. Гриневич [8], П. Сауха [9].

Метою статті є визначення ролі освіти через інноваційний та науковий чинники на підвищення економічного розвитку України в контексті необхідності переходу національної економіки на інноваційний шлях розвитку.

Сьогодні сучасна українська освіта перебуває у стані реформування, що супроводжується структурними змінами на всіх рівнях системи. Суттєве відставання від ЄС, США та інших провідних країн світу, спроби їх наздогнати призвели до того, що сторонні компоненти сьогодні не просто сліпо переносяться на вітчизняний ґрунт, а й абсолютизуються з погляду змістовної складової. Такий розвиток не приносить швидкого та якісного результату, що знаходить своє віддзеркалення на науковій та інноваційній активності країни.

Для визначення впливу інноваційної та наукової активності на економічний розвиток України вважаємо доречним провести кореляційний та кластерний аналіз.

Для проведення кластерного аналізу територіальної диференціації наукової та інноваційної діяльності в Україні виокремимо ряд показників.

Для аналізу наукової активності по регіонах України було обрано такі показники (*табл. 1*):

- ✦ 1 ін. – кількість наукових організацій за регіонами, од.;
- ✦ 2 ін. – кількість впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах, од.;
- ✦ 3 ін. – частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, %;
- ✦ 4 ін. – усього дослідників, осіб;
- ✦ 5 ін. – обсяг наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств), тис. грн.

Таблиця 1

Основні показники наукової активності по регіонах України, 2015 р.

Регіон/область	1 ін.	2 ін.	3 ін.	4 ін.	5 ін.
1	2	3	4	5	6
Україна	978	1217	15,2	53835	12611,0
Вінницька	19	26	12,9	288	35,4
Волинська	10	13	10,6	120	17,3
Дніпропетровська	58	77	8,9	4498	1564,2
Донецька	20	20	7,1	1714	174,7
Житомирська	9	20	14,9	136	19,5
Закарпатська	10	7	8,0	289	40,3
Запорізька	26	114	19,2	1116	558,4
Івано-Франківська	18	50	18,4	285	40,5
Київська	26	39	13,0	113	216,6
Кіровоградська	15	19	21,8	7	62,1
Луганська	17	21	8,8	1	32,6
Львівська	68	49	18,4	451	309,2
Миколаївська	25	13	23,7	12	361,2
Одеська	49	26	17,2	215	240,3
Полтавська	20	34	14,6	126	57,6
Рівненська	12	9	9,8	8	11,2

1	2	3	4	5	6
Сумська	15	185	19,0	21	125,4
Тернопільська	11	32	17,4	19	11,1
Харківська	166	212	23,7	935	2179,3
Херсонська	16	25	20,7	48	38,2
Хмельницька	8	9	12,3	12	15,7
Черкаська	20	15	17,2	24	107,3
Чернівецька	20	15	17,0	48	70,1
Чернігівська	15	35	12,4	17	52,2
м. Київ	305	152	15,7	3892	6270,6

Джерело: складено за [10].

Для аналізу інноваційної активності по регіонах України було обрано такі показники (табл. 2):

- ✦ 6 ін. – частка інноваційно активних підприємств до загальної кількості обстежених підприємств, %;
- ✦ 7 ін. – обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн грн.;
- ✦ 8 ін. – обсяг реалізованої інноваційної продукції усього, млн грн;

- ✦ 9 ін. – інноваційні види продукції, од.;
- ✦ 10 ін. – кількість найменувань впроваджених інноваційних видів продукції на промислових підприємствах за регіонами, од.

Використовуючи всі 10 показників наукової та інноваційної активності за регіонами України, проведемо кластерний аналіз, результати якого наведено на рис. 1.

Таблиця 2

Основні показники інноваційної активності по регіонах України, 2015 р.

Регіон/область	6 ін.	7 ін.	8 ін.	9 ін.	10 ін.
1	2	3	4	5	6
Україна	17,3	13813,7	23050,1	414	3136
Вінницька	14,7	575,3	192,4	15	69
Волинська	11,5	65,3	383,6	4	8
Дніпропетровська	13,0	7568,9	1145,5	28	150
Донецька	11,7	827,6	4591,8	11	153
Житомирська	15,5	32,6	372,3	11	13
Закарпатська	10,1	22,5	583,2	6	9
Запорізька	20,9	321,0	3162,3	35	397
Івано-Франківська	21,6	92,2	242,0	11	117
Київська	15,3	144,8	618,8	17	97
Кіровоградська	24,8	127,7	354,7	12	51
Луганська	11,3	24,3	373,2	3	14
Львівська	19,3	277,8	1193,9	27	251
Миколаївська	31,2	291,6	71,2	11	28
Одеська	19,4	49,7	544,4	13	58
Полтавська	16,2	128,5	1938,5	19	96
Рівненська	10,6	6,9	67,3	5	7
Сумська	19,8	162,3	1751,9	15	177
Тернопільська	17,4	14,6	249,3	9	580
Харківська	28,6	667,0	2742,4	44	208
Херсонська	20,7	70,1	175,4	12	41

1	2	3	4	5	6
Хмельницька	12,3	66,7	127,1	11	24
Черкаська	17,2	53,5	289,7	16	50
Чернівецька	17,0	18,8	100,0	6	31
Чернігівська	13,3	35,0	95,9	10	56
м. Київ	17,3	2169,0	1683,3	63	451

Джерело: складено за [10].

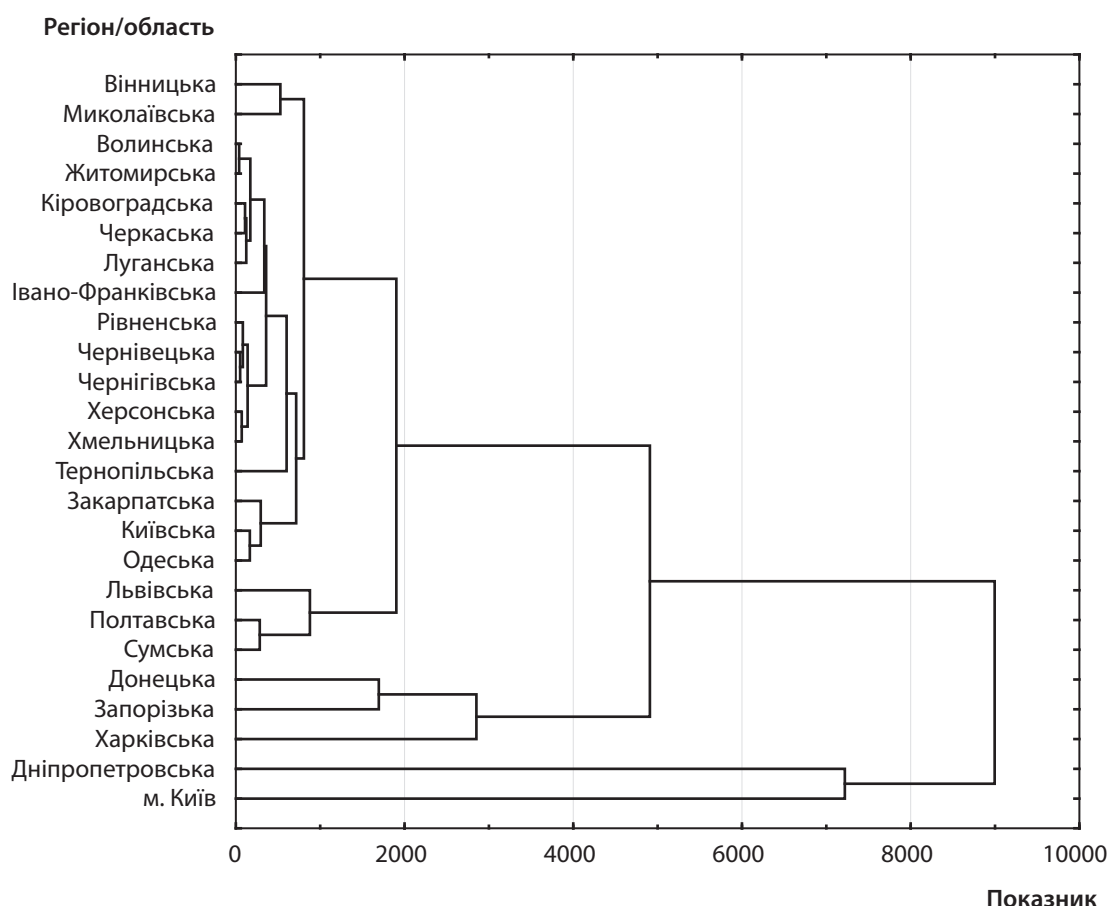

Рис. 1. Результати кластерного аналізу наукової та інноваційної активності

Джерело: авторська розробка.

Результати кластерного аналізу дозволяють виокремити такі групи регіонів України за рівнем розвитку наукової та інноваційної активності (табл. 3).

Для більш ґрунтовного аналізу кожного з кластерів використано середні значення показників для кожного з угруповань (табл. 4).

Розраховані середні значення дозволили підтвердити рівень наукової та інноваційної активності в кожному з кластерів та визначити, що:

- ✦ *кластер 1* (м. Київ та Дніпропетровська обл.) має найкращий рівень показників за кількістю наукових організацій; чисельністю дослідників; обсягам наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами; обсягам

витрат на інноваційну діяльність; кількістю інноваційних видів продукції;

- ✦ *кластер 2* (Харківська, Запорізька, Донецька області) має найкращий рівень показників за кількістю впроваджених нових технологічних процесів на промислових підприємствах; часткою інноваційно активних підприємств; обсягами реалізованої інноваційної продукції; кількістю найменувань впроваджених інноваційних видів продукції на промислових підприємствах;
- ✦ *кластер 3* (Сумська, Полтавська, Львівська області) має найкращий рівень за часткою промислових підприємств, що впроваджували інновації.

Групування регіонів України за рівнем наукової та інноваційної активності

Група	Область	Рівень наукової та інноваційної активності в групі
Кластер 1	м. Київ та Дніпропетровська обл.	Найвищий
Кластер 2	Харківська, Запорізька, Донецька обл.	Високий
Кластер 3	Сумська, Полтавська, Львівська обл.	Середній
Кластер 4	Закарпатська, Київська, Одеська обл.	Низький
Кластер 5	Вінницька, Миколаївська обл.	
Кластер 6	Волинська, Житомирська, Кіровоградська, Черкаська, Луганська, Івано-Франківська, Рівненська, Чернівецька, Чернігівська, Херсонська, Хмельницька, Тернопільська обл.	Недостатній

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 4

Середні значення показників для кластерів

Кластер	1 ін.	2 ін.	3 ін.	4 ін.	5 ін.	6 ін.	7 ін.	8 ін.	9 ін.	10 ін.
Україна	39,1	48,6	15,2	2153,4	504,4	17,3	552,5	922	16,5	125,4
Кластер 1	122,7	78,7	10,9	2799,7	2614,9	10,4	3246,6	943,9	31,7	202,3
Кластер 2	70,7	115,3	16,7	1255,0	970,8	20,4	605,2	3498,8	30,0	252,7
Кластер 3	34,3	89,3	17,3	199,3	164,1	18,4	189,5	1628,1	20,3	174,7
Кластер 4	28,3	24,0	12,7	205,7	165,7	14,3	72,3	582,1	12,0	54,7
Кластер 5	22,0	19,5	18,3	150,0	198,3	23,0	433,5	131,8	13,0	48,5
Кластер 6	14,3	21,9	15,1	60,4	39,8	16,1	50,6	235,9	9,2	82,7

Джерело: авторська розробка.

Аналогічне дослідження проведемо для виявлення територіальної диференціації за рівнем економічного розвитку. Виокремимо ряд показників.

Для аналізу рівня розвитку макроекономічних чинників по регіонах України було обрано такі показники (табл. 5):

- ✦ 1 ек. – валовий регіональний продукт, млн грн;
- ✦ 2 ек. – частка валового регіонального продукту у загальному підсумку, %;
- ✦ 3 ек. – валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, грн;
- ✦ 4 ек. – індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту, %;
- ✦ 5 ек. – частка регіону в загальному обсязі експорту, %;
- ✦ 6 ек. – прямі інвестиції (акціонерний капітал), млн дол. США.

Для аналізу галузевої складової економічного розвитку по регіонах України було обрано такі показники (табл. 6):

- ✦ 7 ек. – індекси промислової продукції за регіонами, %;
- ✦ 8 ек. – індекси продукції сільського господарства, %;

- ✦ 9 ек. – індекси будівельної продукції за регіонами, %;
- ✦ 10 ек. – прийняття в експлуатацію житла за регіонами, тис. кв. м;
- ✦ 11 ек. – оптовий товарооборот за регіонами, млн грн;
- ✦ 12 ек. – роздрібний товарооборот на одну особу за регіонами, грн.

Використовуючи всі 12 показників економічного розвитку за регіонами України, проведемо кластерний аналіз, результати якого наведено на рис. 2.

Результати кластерного аналізу дозволяють виокремити такі групи регіонів України за рівнем економічного розвитку (табл. 7).

Для більш ґрунтовного аналізу кожного з кластерів використано середні значення показників для кожного з угруповань (табл. 8).

Розраховані середні значення дозволили підтвердити рівень економічний розвиток в кожному з кластерів та визначити, що:

- ✦ *кластер 1* (м. Київ) має найкращий рівень розвитку за 8 показниками: валовий регіональний продукт; частка валового регіонального продукту в загальному підсумку; валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу; частка регіону в загальному об-

Основні макроекономічні чинники по регіонах України, 2015 р.

Регіон/область	1 ек.	2 ек.	3 ек.	4 ек.	5 ек.	6 ек.
Україна	1586915		36904	93,4		43371,4
Вінницька	43990	2,8	27249	104,6	2,2	187,1
Волинська	24195	1,5	23218	101,1	1,7	248,1
Дніпропетровська	176540	11,1	53749	95,1	16,8	7182,9
Донецька	119983	7,6	27771	67,1	9,7	1827,7
Житомирська	29815	1,9	23678	103,6	1,2	249,3
Закарпатська	24120	1,5	19170	102,8	2,9	311,5
Запорізька	65968	4,2	37251	100,4	7,7	931,7
Івано-Франківська	37643	2,4	27232	97,6	1,0	836,6
Київська	79561	5,0	46058	99,4	4,4	1627,1
Кіровоградська	28758	1,8	29223	100,6	1,1	64,4
Луганська	31393	2,0	14079	61,0	0,7	582,4
Львівська	72923	4,6	28731	100,9	3,2	1374,6
Миколаївська	35408	2,2	30357	98,4	4,2	212,7
Одеська	74934	4,7	31268	98,3	4,5	1337,4
Полтавська	69831	4,4	48040	96,0	3,9	1000,6
Рівненська	28724	1,8	24762	102,6	1,0	263,4
Сумська	30397	1,9	26943	100,4	1,6	201,6
Тернопільська	21676	1,4	20228	108,0	0,8	50,1
Харківська	96596	6,1	35328	97,9	3,4	1569,5
Херсонська	23250	1,5	21725	99,7	0,6	210,6
Хмельницька	32162	2,0	24662	102,3	1,1	166,8
Черкаська	38466	2,4	30628	98,9	1,1	352,9
Чернівецька	15049	0,9	16552	98,3	0,3	59,3
Чернігівська	28156	1,8	26530	100,5	1,4	92,2
м. Київ	357377	22,5	124163	96,1	22,9	22600,4

Джерело: складено за [10].

Таблиця 6

Основні показники галузевої складової економічного розвитку по регіонах України, 2015 р.

Регіон/область	7 ек.	8 ек.	9 ек.	10 ек.	11 ек.	12 ек.
1	2	3	4	5	6	7
Україна	87,0	95,2	87,7	11044	1244220,8	11380
Вінницька	104,0	90,5	104,8	391	18228,0	7113
Волинська	98,6	95,4	133,8	329	18495,0	11147
Дніпропетровська	92,1	105,8	91,0	340	93252,0	14612
Донецька	65,4	65,3	41,5	43	68053,0	3529
Житомирська	110,0	92,1	87,7	213	6689,5	8623
Закарпатська	79,7	93,0	115,2	442	14000,1	9718
Запорізька	95,3	108,9	97,6	101	22811,8	12593
Івано-Франківська	89,1	95,4	106,3	856	9244,6	7647
Київська	93,0	89,2	99,7	1864	83826,2	18338
Кіровоградська	82,9	97,5	104,7	117	14450,8	8758
Луганська	34,0	80,4	49,2	22	3800,9	1402

1	2	3	4	5	6	7
Львівська	98,5	96,9	120,1	1165	36354,2	11500
Миколаївська	91,1	102,2	122,7	168	23706,5	9809
Одеська	96,1	93,5	80,2	632	43597,4	15365
Полтавська	96,2	107,4	84,6	266	16224,3	9344
Рівненська	100,3	93,2	64,7	361	6231,1	8112
Сумська	98,4	95,7	89,3	157	11052,9	7275
Тернопільська	92,1	89,1	95,9	480	30458,6	6887
Харківська	88,2	97,3	102,5	384	62936,7	13508
Херсонська	98,1	106,7	93,8	113	8967,4	10322
Хмельницька	95,7	87,7	108,9	469	6876,3	7754
Черкаська	90,8	99,3	95,4	193	23101,2	8865
Чернівецька	98,3	94,4	89,0	382	3690,8	8418
Чернігівська	91,2	98,0	64,7	190	9863,4	8432
м. Київ	94,6	0	86,2	1366	608308,1	34980

Джерело: складено за [10].

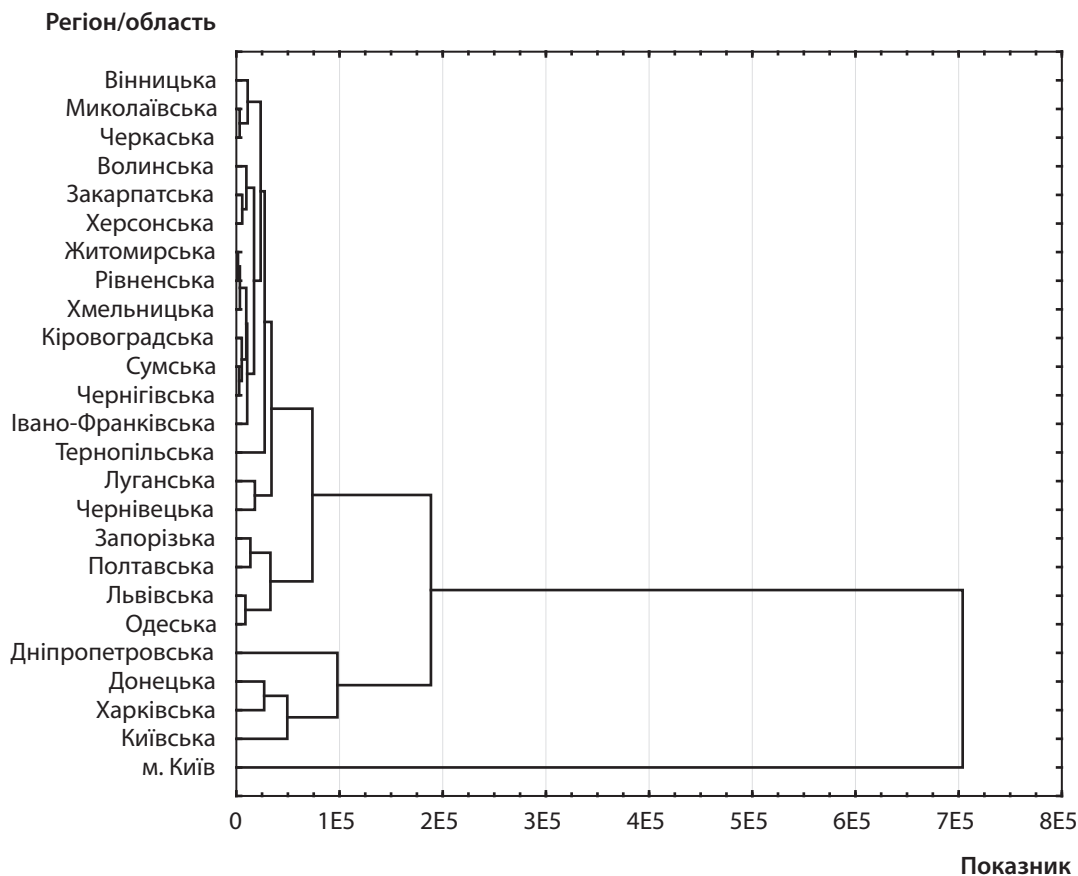

Рис. 2. Результати кластерного аналізу за рівнем економічного розвитку

Джерело: авторська розробка.

- зв'язі експорту; прями інвестиції; прийняття в експлуатацію житла за регіонами; оптовий та роздрібний товарооборот;
- *кластер 3* (Львівська, Одеська, Полтавська, Запорізька області) має найкращий рівень за

- індексами промислової продукції та продукції сільського господарства;
- *кластер 5* (Волинська, Житомирська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Рівненська, Чернігівська, Херсонська, Хмельницька, За-

Групування регіонів України за рівнем економічного розвитку

Група	Область	Рівень економічного розвитку в групі
Кластер 1	м. Київ	Найвищий
Кластер 2	Дніпропетровська, Харківська, Київська, Донецька обл.	Високий
Кластер 3	Львівська, Одеська, Полтавська, Запорізька обл.	Середній
Кластер 4	Вінницька, Миколаївська, Черкаська обл.	Низький
Кластер 5	Волинська, Житомирська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Рівненська, Чернігівська, Херсонська, Хмельницька, Закарпатська, Сумська, Тернопільська обл.	
Кластер 6	Чернівецька, Луганська обл.	Недостатній

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 8

Середні значення показників для кластерів

Показник	Україна	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3	Кластер 4	Кластер 5	Кластер 6
1 ек.	1586915	357377	118170	70914	23221	39288	28564,6
2 ек.	100	22,5	7,45	4,475	1,45	2,4	1,8
3 ек.	36904	124163	40726,5	36322,5	15315,5	29411,3	24564,6
4 ек.	93,4	96,1	89,8	98,9	79,65	100,6	101,95
5 ек.	100	22,9	8,5	4,825	0,5	2,5	1,38
6 ек.	43371,4	22600,4	3051,8	1161	320,8	250,9	248,4
7 ек.	87	94,6	84,6	96,5	66,1	95,3	93,8
8 ек.	95,2	0	89,4	101,6	87,4	97,3	93,71
9 ек.	87,7	86,2	83,6	95,6	69,1	107,6	97,12
10 ек.	11044	1366	657,7	541	202	250,6	361,4
11 ек.	1244221	608308,1	77016,9	29746,9	3745,8	21678,5	12736,2
12 ек.	11380	34980	12496,7	12200,5	4910	8595,6	8435,3

Джерело: авторська розробка.

карпатська, Сумська, Тернопільська області) має найкращий рівень за індексом будівельної продукції;

- ✦ *кластер 6* (Чернівецька, Луганська області) має найкращий рівень за індексом фізичного обсягу валового регіонального продукту.

Проведене дослідження довело, що науково-технічна та інноваційна діяльність є вагомими чинниками економічного розвитку – всі регіони України мають відповідні рівні як інноваційного, так й економічного розвитку. Незначна невідповідність притаманна лише Одеській області, яка має низький рівень інноваційного розвитку та середній рівень економічного розвитку, та Сумська області, для якій є характерним середній рівень інноваційного активності, але низький рівень економічного активності (табл. 9).

Також нами було проведено кореляційний аналіз між всіма показникам, які були обрані нами для

аналізу науково-інноваційної активності та стану економічного розвитку. Результати кореляційних взаємозв'язків наведено в табл. 10.

Як видно з даних кореляційних розрахунків, найтісніший зв'язок відстежується між кількістю дослідників, обсягом науково-технічних робіт, виконаних власними силами, кількістю інноваційних видів продукції, кількістю найменувань впроваджених інноваційних видів продукції на промислових підприємствах і валовим регіональним продуктом; часткою валового регіонального продукту в загальному підсумку; валовим регіональним продуктом у розрахунку на одну особу; часткою регіону в загальному обсязі експорту та прямими інвестиціями.

ВИСНОВКИ

Таким чином, головним аспектом інноваційного розвитку України є структурно та технологічно відстала економіка, що несприятлива до сучасних досягнень науки та технологічних інновацій. Сучас-

Зіставлення рівнів інноваційного та економічного розвитку регіонів України

Область	Рівень інноваційного розвитку	Рівень економічного розвитку	Область	Рівень інноваційного розвитку	Рівень економічного розвитку
Вінницька	Низький	Низький	Одеська	Низький	Середній
Волинська	Недостатній	Низький	Полтавська	Середній	Середній
Дніпропетровська	Найвищий	Високий	Рівненська	Недостатній	Низький
Донецька	Високий	Високий	Сумська	Середній	Низький
Житомирська	Недостатній	Низький	Тернопільська	Недостатній	Низький
Закарпатська	Низький	Низький	Харківська	Високий	Високий
Запорізька	Високий	Середній	Херсонська	Недостатній	Низький
Івано-Франківська	Недостатній	Низький	Хмельницька	Недостатній	Низький
Київська	Низький	Високий	Черкаська	Недостатній	Низький
Кіровоградська	Недостатній	Низький	Чернівецька	Недостатній	Недостатній
Луганська	Недостатній	Недостатній	Чернігівська	Недостатній	Низький
Львівська	Середній	Середній	м. Київ	Найвищий	Найвищий
Миколаївська	Низький	Низький			

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 10

Кореляційні зв'язки між показниками науково-інноваційної активності та стану економічного розвитку в Україні

	1 ін.	2 ін.	3 ін.	4 ін.	5 ін.	6 ін.	7 ін.	8 ін.	9 ін.	10 ін.
1 ек.	-0,01	0,58	0,42	0,83	0,88	0,49	0,49	-0,09	0,87	0,93
2 ек.	-0,01	0,58	0,43	0,83	0,88	0,49	0,49	-0,09	0,87	0,93
3 ек.	0,07	0,45	0,28	0,83	0,85	0,47	0,47	0,04	0,74	0,92
4 ек.	0,23	-0,09	-0,42	0,75	0,73	0,13	0,05	0,39	0,94	0,83
5 ек.	0,17	0,01	-0,20	0,77	0,88	0,08	0,10	0,33	0,80	0,95
6 ек.	0,18	-0,11	-0,21	0,77	0,90	-0,38	-0,25	0,21	0,70	0,95
7 ек.	0,37	-0,05	-0,31	0,09	0,00	0,02	0,02	0,41	0,61	0,86
8 ек.	-0,07	0,06	-0,09	0,39	0,45	0,28	0,14	0,00	0,21	0,41
9 ек.	-0,05	0,71	0,47	0,08	-0,02	0,46	0,41	-0,17	-0,19	-0,03
10 ек.	-0,03	0,50	0,23	0,18	0,05	0,47	0,43	-0,07	-0,03	0,05
11 ек.	0,01	0,34	0,23	-0,51	-0,75	0,50	0,43	-0,01	-0,50	-0,79
12 ек.	0,13	0,34	0,11	0,08	-0,02	0,41	0,45	0,16	-0,14	-0,03

Джерело: авторська розробка.

ний стан науково-дослідної сфери України обумовлено довгостроковим негативним впливом загальноекономічних проблем, пов'язаних зі структурною деформованістю економіки країни, домінуванням в ній низькотехнологічних галузей і укладів, виробництв продукції з низьким рівнем доданої вартості, які об'єктивно малосприйнятливі до сучасних наукових досягнень. Наукова та технологічна діяльність в Україні є результатом впливу багатьох причин, тому є нагальна необхідність у зламі негативних тенденцій, що склалися в науковій сфері та сфері вищої освіти, спрямуванні державної політики на формування

якісно нового науково-технічного потенціалу, максимального його використання для переведення вітчизняної економіки на інноваційний шлях розвитку.

За рівнем розвитку наукової та інноваційної активності виокремлено такі групи регіонів. Найвищий рівень мають м. Київ та Дніпропетровська обл.; високий – Харківська, Запорізька, Донецька області; середній – Сумська, Полтавська, Львівська області; низький – Закарпатська, Київська, Одеська, Вінницька, Миколаївська області; недостатній – Волинська, Житомирська, Кіровоградська, Черкаська, Луганська, Івано-Франківська, Рівненська, Черні-

вецька, Чернігівська, Херсонська, Хмельницька, Тернопільська області.

За рівнем економічного розвитку виділено такі групи регіонів України. *Найвищий рівень* мають м. Київ та Дніпропетровська обл.; *високий* – Харківська, Запорізька, Донецька області; *середній* – Сумська, Полтавська, Львівська області; *низький* – Закарпатська, Київська, Одеська, Вінницька, Миколаївська області; *недостатній* – Волинська, Житомирська, Кіровоградська, Черкаська, Луганська, Івано-Франківська, Рівненська, Чернівецька, Чернігівська, Херсонська, Хмельницька, Тернопільська області.

Кореляційні розрахунки довели, що найтісніший зв'язок відстежується між кількістю дослідників, обсягом науково-технічних робіт, виконаних власними силами, кількістю інноваційних видів продукції, кількістю найменувань впроваджених інноваційних видів продукції на промислових підприємствах і валовим регіональним продуктом; часткою валового регіонального продукту в загальному підсумку; валовим регіональним продуктом у розрахунку на одну особу; часткою регіону в загальному обсязі експорту та прямими інвестиціями. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бондар В. С.** Роль інноваційної діяльності у соціально-економічному розвитку регіонів. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2013. № 2 (22). С. 109–118.
2. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: аналіт. доп. / С. О. Біла, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко, В. І. Жук та ін. Київ: НІСД, 2011. 80 с.
3. **Кривенко Л. В., Милашенко В. М.** Формування інноваційної моделі розвитку України – запорука економічного зростання. *Вісник Української академії банківської справи*. 2011. № 2 (31). С. 16–20.
4. **Нагорна О. О.** Інноваційний розвиток національної економіки: діагностика проблем, важелі активізації. *Фінансовий простір*. 2014. № 2 (14). С. 108–113.
5. **Соловійов В. П., Кореняко Г. І., Головатюк В. М.** Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: монографія. Київ: Фенікс, 2008. 224 с.
6. *Інноваційна Україна 2020: національна доповідь* / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. Київ, 2015. 336 с. (пп. 1.3: Інституційна обумовленість інноваційних процесів, с. 22–35; пп. 2.8: Бар'єри на шляху розвитку промисловості на інноваційній основі та можливості їх подолання, с. 123–136).
7. **Огнев'юк В. О.** Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку (світоглядно-методологічний аспект): автореф. дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.03. Київ, 2003. 35 с.
8. **Гриневич Л. М.** Поняття «освіта», «розвиток освіти», «освітня політика» в сучасному науковому дискурсі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2015. Вип. 1-2. С. 14–19.
9. **Саух П. Ю.** Синергія науки і освіти як головний ресурс суспільства знань. Євровікличі і українські проблеми. *Нова педагогічна думка*. 2012. № 1. С. 13–19.

10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

REFERENCES

- Bila, S. O. et al. *Innovatsiini pidkhody do rehionalnoho rozvytku v Ukraini: analit. dop.* [Innovative approaches to regional development in Ukraine: analytical report]. Kyiv: NISD, 2011.
- Bondar, V. S. "Rol innovatsiinoi diialnosti u sotsialno-ekonomichnomu rozvytku rehioniv" [The role of innovation in the socio-economic development of regions]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 2 (22) (2013): 109-118.
- Hrynevych, L. M. "Poniattia «osvita», «rozvytok osvity», «osvitnia polityka» v suchasnomu naukovomu dyskursi" [The notion of "education", "development of education", "educational policy" in modern scientific discourse]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. Issue 1-2 (2015): 14-19.
- Innovatsiina Ukraina 2020: nats. dop.* / ed. Heiets, V. M. et al. [Innovative Ukraine 2020: National Report]. Kyiv: NAN Ukraine, 2015.
- Kryvenko, L. V., and Mylashenko, V. M. "Formuvannia innovatsiinoi modeli rozvytku Ukrainy - zaporka ekonomichnoho zrostantia" [Formation of an innovative model of Ukraine's development is a guarantee of economic growth]. *Visnyk Ukrainiskoi akademii bankivskoi spravy*, no. 2 (2011): 16-20.
- Nahorna, O. O. "Innovatsiinyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky: diahnostyka problem, vazheli aktyvizatsii" [Innovative development of the national economy: diagnostics of problems, levers of activation]. *Finansovyi prostir*, no. 2 (14) (2014): 108-113.
- Ofitsiinyi sait Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- Ohneviuk, V. O. "Osvita v systemi tsinnosti staloho liudskoho rozvytku (svitohliadno-metodolohichni aspekt)" [Education in the system of values of sustainable human development (philosophical and methodological aspect)]: *avto-ref. dys. ... dokt. filos. nauk: 09.00.03*, 2003.
- Saukh, P. Yu. "Synerhiia nauky i osvity yak holovnyi resurs suspilstva znan. Yevrovyklyky i ukrainski problemy" [Synergy of science and education as the main resource of knowledge society. Eurocrokes and Ukrainian problems]. *Nova pedahohichna dumka*, no. 1 (2012): 13-19.
- Soloviov, V. P., Koreniako, H. I., and Holovatiuk, V. M. *Innovatsiinyi rozvytok rehioniv: pyttannia teorii ta praktyky* [Innovative development of regions: issues of theory and practice]. Kyiv: Feniks, 2008.